

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม

สภาผู้แทนราษฎร

๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าแต่งตั้งอธิการบดี ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถวายแด่ประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

สืบเนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการจำนวนมาก มีตำแหน่งอธิการบดีได้ว่างลง เนื่องจากพ้นวาระการดำรงตำแหน่ง ลาออก ป่วย หรือถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง และกรณีดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการสรรหาตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ แต่พบปัญหาไม่สามารถกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าแต่งตั้งได้ เกิดความขัดแย้งเป็นคดีฟ้องร้องกันจำนวนมากกว่าสิบแห่งและนับสิบปีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง ต้องใช้ผู้รักษาการในตำแหน่งเป็นการชั่วคราว ซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้ไม่สามารถพัฒนา ดำเนินนโยบาย ดำเนินการกิจการเปิดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อภาพลักษณ์อุดมศึกษา คณาจารย์และบุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตกต่ำและประสบปัญหาการว่างงานจำนวนมาก จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทราบหรือไม่ว่ามีสถาบันอุดมศึกษาประสบปัญหามีจำนวนเพียงใด มีสาเหตุและสภาพปัญหาเป็นอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีการดำเนินการแก้ปัญหาอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้อธิบดีในกระทู้ถาม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

รองศาสตราจารย์สุรวิทย์ ทองบุญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน

แบบบัญชีรายชื่อ

คำตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะที่ ๔๒๖/ร.

ของ รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน แบบบัญชีรายชื่อ
เรื่อง การกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าแต่งตั้งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ข้าพเจ้า นางสาวศุภมาส อิศรภักดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกียรติ กรณีการกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้า
แต่งตั้งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอเรียนว่า ตามกฎหมายว่าด้วย
การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละฉบับกำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย นายกสภา
สถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา
ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และกำหนดให้คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มา
ซึ่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดี
ของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกบุคคลดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับ
ของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยเหตุนี้ เมื่อนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา
ผู้ทรงคุณวุฒิ หรืออธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา พ้นจากตำแหน่ง สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง
จึงมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว โดยต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา และแนวทางปฏิบัติในการเสนอเรื่อง
ที่ต้องนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาต่าง ๆ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๑๐๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ รวมทั้งหากเป็นเรื่อง
ที่มีข้อร้องเรียนว่ามีได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวทางปฏิบัติได้กำหนดไว้
ก็สมควรได้ตรวจสอบหรือดำเนินการแก้ไขให้เป็นที่ยุติเสียก่อน รวมทั้งเรื่องที่เสนอต้องไม่เป็นเรื่อง
ที่อยู่ระหว่างการฟ้องร้องต่อศาล อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตรวจสอบพบว่า ในปัจจุบัน
สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา
กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสาเหตุต่าง ๆ
ดังนี้

๑ ปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสรรหา คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้าม
ของผู้ได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา
ผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา

๒ ผู้ได้รับการสรรหาอยู่ระหว่างการฟ้องร้องต่อศาลเกี่ยวกับกระบวนการสรรหา คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้าม และศาลไม่มีคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราวอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการเสนอเรื่องขอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ต่อไปได้

๓ ปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา กล่าวคือ สภาสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาความขัดแย้งภายในจนไม่สามารถดำเนินการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาได้ หรือได้ดำเนินการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้วแต่ไม่เสนอเรื่องโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งมายังกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอเรียนว่า กระทรวงได้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดกับการบริหารกิจการของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา ด้วยเหตุนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

๑ การจัดทำแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา กล่าวคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้การจัดการอุดมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ และเป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ และแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา โครงสร้างธรรมาภิบาลในระดับสภาสถาบันอุดมศึกษา และระดับผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

๑.๑ การกำหนดสัดส่วนกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาโดยให้มีบุคคลภายนอกไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด

๑.๒ การกำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการสรรหานายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่ง

๑.๓ การกำหนดให้นายกสภาสถาบันอุดมศึกษา และกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกินสี่ปี และไม่ควรรดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกินกว่าแปดปี

๑.๔ การกำหนดการดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา และกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาทำนองเดียวกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๙/๒๕๕๙ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาจะดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาหรือกรรมการสภา

สถาบันอุดมศึกษาในเวลาเดียวกันเกินสามแห่งไม่ได้ และผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนสี่แห่งแล้ว ไม่อาจได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาหรือกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาในเวลาเดียวกันนั้นได้อีก เป็นต้น

๑.๕ การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี

๑.๖ การกำหนดระยะเวลาการรักษาราชการอธิการบดีได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และสามารถขยายได้หนึ่งครั้งไม่เกินเก้าสิบวัน

๑.๗ การกำหนดให้ผู้ที่ได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งอธิการบดี และจะต้องเป็นการรักษาการในตำแหน่งเพื่อรอการโปรดเกล้าฯ เท่านั้น

๒ การจัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

๒.๑ โครงการประชุมสัมมนาแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา และแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค

๒.๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ฉบับที่ ๒ และแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค ฉบับที่ ๒ (๕ ภูมิภาค)

๓ การจัดการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณภาพกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา และผู้บริหารระดับสูง (สบส.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและระบบบริหารจัดการที่ดีสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา

๔ สำหรับกรณีมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสรรหา คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะส่งเรื่องดังกล่าวไปยังสภาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวให้เป็นที่ยึดตามแนวทางปฏิบัติในการเสนอเรื่องที่ต้องนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาต่าง ๆ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๑๐๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และยืนยันความเหมาะสมของบุคคลดังกล่าวมายังสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อจะได้ดำเนินการเสนอเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป